

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:		Prețul inserțiilor:	Correspondențele sînt a se adresa redacției „FÓIA DIECESANĂ“; eră hanii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.		Pentru publicațiunile oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	
„ „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an . . . 2 „ 50 „			
„ România și străinătate pe an . . . 14 franci			
„ „ „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an 7 „			

Oficiul protopresviteral gr. or. al Ciacovii a emis către oficiile parohiale următorul

Circulariu:

Nr. 175. Șc. 1890.

Cătră onoratele oficii parohiale!

Avînd a se începe cursul anului școl. cu 1/13 Septembrie a. c. dispun următoarele:

Se îndatorează comitetele parohiale:

a) că fără amînare să reparaze edificiile școlare, avînd salele de învățămînt negreșit a se vărui și a se poli.

b) Unde lipsesc scăunii să se facă de nou câte se recer, ear cele vechi să se reparaze, apoi tablele de socotit să se coloreze cu culoare neagră, trăgîndu-se linii roșii orizontale, după informațiunile date dlor învățatori și învățătoare.

c) Vasele din cari beau apă elevii și elevele, să se facă după prescrișle medicului cercual.

d) Să se iee dispușciuniile corespunzătoare, ca îndată la începutul anului școlastic elevii și elevele să primească requisitele și cărțile școlare prescrișe.

e) Se opresce întrebuințarea de carte și de cărți școlare neaprobate de Venerabilul Consistoriu diecesan.

f) Salele de învățămînt să se proveadă cu aparatele de învățămînt prescrișe.

g) Prelegerile au să se începă negreșit la 1/13. Septembrie a. c. avînd a se ținea și școala de repetițiune.

h) Avînd în vedere ordinăciunile consistoriale referitoare la salarele învățătoresci se dispune, ca acelea să se plătească la timp și regulat cu atât mai vîrtos, că este constatat, că prin aceea, că nu se plătesce regulat salariul învățătoresc, mai mult suferă învățămîntul.

În fine ori-ce gunoae sau alte materii, prin care s'ar produce aer stricat care atrage după sine diferite morburii, să se îndepărteze atât din curtea

cât și din pregiurul edificiilor școlare, avînd a se căra nășip în curtea școalelor precum și la stradă dealungul edificiilor școlare.

Aceste dispușciuni ale oficiului protopresviteral, are să se comunice comitetelor parohiale dlor învățatori și învățătoare.

Sîm în deplină credință, că atât conducătorii oficiilor parohiale, cât și comitetele parohiale, apoi învățatorii și învățătoarele, zăcîndu-le la inimă adevărata bunăstare și fericire a poporului, vor conlucra cu toată rivna și în bună înțelegere, ca în decursul viitoriului an școlariu afacerile școlare să înainteze.

Ciacova, în 17. August 1890.

de tot binele viitoriu:

Aureliu Drăgan,
adm. protopresb.

Datinii și credințe populare despre „Frații seau fărtații de cruce“.

(Fine*).

Dacă cercăm datinile poporului nostru descrise de mine în numerii precepenți ai acestei foi, — ne convingem pe deplin, că acestea în mare parte își au originea din mitologia greco-romană și dela începutul bisericii creștine la Romani.**)

Am la mîna „Istoria Imperiului Roman începînd dela batalia dela Actium și cucerirea Egiptului până la invasiunea barbarilor“, de Victor Duruy, membru al academiiei franceze, mai nainte ministru de culte etc. în traducerea germăna de Prof. Dr. Gust. Hertzberg, tipărită la Lipsca 1886.

Din această istorie tomul al III. la cap. IV. pag. 224. sqq. estragem următoarele:

*) Vezi Nr. 19. din „Foaia diecesană“.

**) Vezi Șaguna, Istoria bisericească ș. 40. pag. 49. ș. 68. pag. 84. și ș. 83. pag. 93.

„În orașele și municipiile romane erau numeroase reuniuni și asociațiuni (*collegia, universitates*) înființate de astfelu de indivizi, cari aveau interes ori plăcere la aceea, ca prin un legământ de această natură să trăească nedespărțiți la olaltă.

„Aceste asociațiuni încă în timpurile mai vechi, erau susținute mai mult de meserieși.¹⁾

„De oare-ce însă în secolul ultim al republicei Romane, aceste asociațiuni în mai multe rânduri au dat ansă la turburări, fură disolvate și oprite, cu excepțiunea unora, ce s'au ținut din timpurile cele mai vechi, și erau de caracter religios. Selbatecul demagog Clodius, carele pentru planurile sale revoluționare, voea să-și asigureze un sprijin puternic, le-a restituit la anul 58. n. d. Chistos, și-a mai înființat unele de nou din masele de jos ale poporului.

„Iuliu Cesar le desființă de nou și August suferi numai astfelu de asociațiuni, ce erau înființate în urma unui conclud al senatului roman.²⁾

„Următorii lui August susținură tare această praxă, și amenințau pe membrii acestor felu de asociațiuni cu pedepse înfricoșate. „Fiecare“ — zice Ulpian — „carele înființează o soțietate fără concesiune, se face vinovat de aceleași pedepse, ca și cei-ce cu arma în mână calcă templurile seau locurile publice.“³⁾

„Pedepsele acestea erau ca și ale celor condemați pentru lesa Maiestate, esilare, seau chiar moarte; ear pentru cei mai neînsemnați tot felu de torturi și chinuri în Amfiteatru.

„Și imperatul Traian au fost contra acestor asociațiuni, deși el însuși în interesul public a înființat asociațiunea pitarilor în Roma“.

„Iuristul Gaius a zis încă în an. 150. d. Christos că concesiune pentru înființarea de astfelu de asociațiuni (reuniuni) se va da numai în cazuri rari, și de necesitate imperativă. Astfelu vameșilor, industrieșilor de mine de aur, de argint, de sare le era permis de a se întruni în colegii.

„Pe timpul imperatului Adrian, în afacerile asociațiunilor (cel puțin cu privire la Creștini) se practica o indulgență mai mare, cecace de bună seamă a fost și în favorul asociațiunilor de meserieși

și celor înființate spre scopuri festive; dovadă despre aceasta este o constituire a „fraților dumnezeesci“ Marcu Aureliu și Varus, prin care deoparte li-se opresce acestora, de a fi membri deodată a două corporațiuni, eară pe de altă li se concede dreptul de a primi eredități, de a da sclavilor lor libertate și de a erezi dela libertinii lor.

„Jumătate de secol mai târziu Alesandru Sever a organizat toate meseriile în asociațiuni.

„Într'adevăr datinile și împregiurările imperiului roman împingeau trebile în această direcțiune în mod iresistibil. Cu cât mai gigantic se estindea imperațiua romană cu atât mai tare se stringeau la olaltă cetățenii în comunele lor; eară în orașe, — în urma guvernelor locale, care luau formă tot mai aristocratică — s'au născut de timpuriu nisuița de a aduna la olaltă toate elementele de putere și așa și clasele mai de jos, după lipsele și după părerile lor se organizau în grupe puternice.

„Puterea statului timp îndelungat a combătut aceste instituții greco-romane înrădăcinate din vechime în vieța poporului, dar fără ca să le poată stîrpi. Și precum se întemplă de multe ori, când acestea sînt în contradicere cu legile, că mai pe urmă totuși datinile înving, așa și aici au triumfat tradițiunile vechi asupra suspițiunii politicilor.

„Această luptă mai trziu a devenit mai ușoară pentru popor din motiv, că guvernul în interesul serviciului și al binelui public parte a permis, parte a încuviințat însuși înființarea foarte multor asociațiuni.

„Până într'atâta se dezvoltaseră asociațiunile, încât oamenii de aceeași meserie, de aceeași industrie, din aceeași parte de oraș din aceeași stradă, s. a. se asociau în scopul reciprocii ajutorării, a serviciului divin comun, precum și cu scop de a se petrece.

„Cu deosebire numeroase erau asociațiunile pentru înmormântări. În acele timpuri fiecarele avea mare grijă, cumcă la vieță să-și asigure un *mormânt*. Pecând cei avuți își făceau morminții pe pământul propriu, cei *seraci*, cari n'aveau o palmă de pământ unde să-și pună urna cu cenușă, se asociau și-și cumperau un loc comun, unde morminții lor erau mai siguri sub paza membrilor soțietății decât monumentele mărețe ale nobililor, pe care se lipeau anunțuri publice.

„Aceste asociațiuni încă din timpurile vechi încuviințate de senat erau foarte numeroase, de aceea multe alte asociațiuni luau forma esterioră de asociațiuni de înmormântare, ca astfelu să poată avea caracterul legal pentru asociațiuni, care urmăreau cu totul alte scopuri.

„Statutele soțietății funebrele din Lanuvium sînt păstrate (Henzen Nr. 6086). La intrare membrul plătea 100 de sesterti (cam 12 fl.) și o amforă (26 de litri) de vin bun; ca taxe curente se plăteau 6. ași (24 cr. v. a.) la lună în cassa asociațiunii. Pentru aceste contribuții soțietatea procura membrului repozat: rugul îndatinat pentru arderea

¹⁾ Gaius în comentariul seu la cele 12 table, pe care erau scrise legile Romanilor, zice: Sodales sunt, qui eiusdem collegii sunt, quam Graeci hetairian vocant. adică: sodalii sînt aceia, cari fac parte din acea soțietate, pe carea Grecii o numesc „eterie“. His autem potestatem facit lex practionem, quam velint sibi ferre, dum ne quid ex lege publica corrumpant. Acestora (sodalilor) legea le dă facultate de a-și face legămintele care voesc, numai să nu vatem legea publică. — El e de părere cumcă dreptul de asociațiune se basează pe o lege a lui Solon. Digest. XLVIII, 22, 4. — În legea celor douăsprezece table erau numai convenirile nocturne, ear în legea Gabinia asociațiunile secrete oprite (Porc. Latro, declam. contra Catilin. § 10.)

²⁾ Dio XXXVIII, 13; Sueton, Caes. 42; Octav. 32; Joseph. Ant. Iud. XIV. 10, 8. — Romanilor le plăcea a pune vina pe aceste asociațiuni pentru toate turburările interne. Facit Ann. XIV, 17. Din datele acestea se arată lămurit de o parte aplecarea poporului de a înmulți numărul de asociațiuni, de altă parte stăruința regimului de a le restringe. Capitul 106. din legea Genetivă opresce: *coetum, conventum conjurationem*, convenirile, adunările și conjurațiunile.

³⁾ Digest. XLVII. 22., 2. *collegium illicitum* (colegiu oprit).

cadavrului și mormântul, și o parte din frați petreceau mortul; pentru acestea cassa plătea 300 de sesterti (cam 36 fl.)

„Dacă domnul vreunui sclav, fost frate al soțietății nu voia să estradee fraților cadavrul spre înmormântare, atunci repositului i-se făcea înmormântare imaginare*).

„Dacă un frate din asoțieciune a fost sclav și și-a câștigat libertatea, trebuia să facă fundație de o amforă de vin bun pentru soțietate.

„De șase ori în an prânzau membrii împreună. Masa era foarte simplă: ficcarele căpeta o pâne de 2 ași 4 sardele și o butelie de vin bun de al soțietății.

„La aceste mese frații nu vreau să aibă supărare, ei vreau se ridă, să se veselească și peste tot să bee, pânăce nu mai era nici o picătură din cele patru amfore sau 100 de litri, care se puneau pe masă. Ori ce vătămă de statute se pedepsea cu bani. Celce se punca pe locul altuia plătea 4 sesterti (48 cr.) celce făcea larmă zădarnică 12 sesterti (1 fl. 44 cr.) celce vetăma pe arangiatoriul mesei plătea 20 de sesterti.

„Arangiatorii (magistri coenarum) îngrijau de perină pentru locurile la masă, de vase și de apă caldă, cu care se mesteca vinul îndulcit cu miere.

„Acești frați își alegeau și un patron pe carele îl rugau foarte frumos, ca să primească această sarcină și să le permită, ca să scrie deasupra ușii casei lui decisul asoțieciunii, care era compus în terminii cei mai măgulitori și plin de laude pentru meritele și generositatea lui.

„Se și afla totdeauna câte un neguțătoriu bogat, carele în lipsa altor distincțiuni bucuros primea această onoare.

„Asoțieciunile *meserieșilor* însă își alegeau de patron câte o zeităte. Astfeliu pânzarii, dêrstarii (vaiegarii) și vâpsitorii mergeau în 19. Martie cu steagurile lor la tēmplul Minervei. În 9. Iunie era Vesta, patroana murarilor și a pitarilor. Alte corporăciuni adorau pe Diana s. a. Peste tot zeitățile întregului pantheon roman erau adoptate ca patroni ai diferitelor corporăciuni. În locurile unde acestea își țineau adunările redicau câte un templu zeității; în ziua sērbării sacrificau tāmāne, vin și câte o vită, din care părțile cele mai bune le consumau frații, eară fumul și mirosul grāsimei ce se ardea pe altariu încungiurau statua zeității.

„Aceste corporăciuni au trecut și în evul mediu și au redicat increderea în sine a clasei mai serace din popor precum și vaza acesteia la ceialalți cetățeni. Prin astfeliu de întruniri membrii asoțieciunilor deveniră un element, care își câștigă poziție și de care soțietatea trebuia să țină cont. Ca particulari n'ar fi ajuns la nici o însemnătate, dar în corporăciuni se desvoltară ca membri ai instituțiunilor municipale.

*) Ei fumus imaginarium fiet. Henzen l. c.

„Era lucru firesc că corporăciuni de influințe erau totdeauna considerate și preferite când era vorba de vreun ajutoriu; astfeliu la împărțirea de bani și de pâne. Chiar și la *alegeri* sprijinul sau opoziția lor era de însemnătate; în chipul acesta și „oamenii cei mici“ cutezau după împregiurări a-și spune părerile lor cu toată otărire. Într'o inscripțiune din Pompei se zice: „Pescarii aleg pe Popidiu de edil“; o dechierăciune foarte otărită, care era calificată de a atrage la sine pe cei nedeciși și de a intimida pe contrari.

„La aceste corporăciuni noi aflăm și alte lucruri demne de atențiune. Cetățenii întruniți în aceste mici grupe erau însuflețiți de un spirit de o adevărată frațietate. Nu numai că se numeau frați ci se și tractau între sine ca frați.

„Despre iubirea frățească a membrilor corporăciunilor avem numeroase dovezi. Astfeliu un cetățean din Roma dăruiesce „fraților corporăciunii“ un monument făcut pe spesele sele. Alții vestesc cetățenilor și următorilor, că cu ajutoriul „fraților și surorilor“ au pus lui Joe un altariu ș. a. ș. a. Pe monumente se scria foarte des: „pius in suos, pius in collegium“ devotat familiei sele, devotat colegiului.

„Dar acest spirit nu era numai în clasele sele de jos, el domnea și la aristocrați.

Din aceste împărțășite se poate lămurit cunoașce, cum-că toate „înfrățirile“ descrise de mine îndatinat la Romani de astăzi, sânt întru toate identice cu cele ale vechilor Romani, strămoșii noștri cu scopuri religioase, de ajutorare reciprocă și de binefaceri; tocmai ca și la cei de astăzi.

Romani cei vechi ridican templuri, capele, monuminte religioase. Cei de astăzi asemenea.

Romani de astăzi și-au păstrat cu credință caracterul străbunilor lor, pe lângă tot amarul ce l-au îndurat, pelângă toate furtunile ce în decursul seclilor vitregi au trecut peste capetele lor; și aceasta ne întăresce în acea neclătită credință, că poporul nostru are viitoriu și misiune culturală în acest pământ; pentru-că „Apa trece, petrile rămân“.

Măidan.

Sofronie Liuba,
învățătoriu.

Cestiuni școlare.

Al XXVI. program

al gimnasiului mare public român de religiunea ort. răsărit. diu Brașov și al celorlalte școale secundare și primare împreunate cu gimnasiul, pe anul școlastic 1889/90.

Programul școalelor române gr.-or. din Brașov pe anul 1889/90 se începe cu reproducerea a *cincizeci de colinde* adunate de școlarii școalelor medii române din Brașov sub conducerea dlui A. Bârseanu. Partea a II. a programului conține *personalul didactic*. Profesorii dela gimnasiu sânt următorii: *Ipolit Ilasievici*, prof. gimn. ord. def.; *Dr. Vasilie*

Glodartu, prof. gimn. ord. def.; *Ioan Popea*, prof. gimn. ord. def.; *Pantelimon Dima*, prof. gimn. ord. def.; *Lazar Nastasi*, prof. gimn. ord. def.; *Nicolae Pîlîa*, prof. gimn. ord. def.; *Paul Budiu*, profesor gimn. ord. def.; *Dionisie Făgărășan*, prof. gimn. prov.; *Vasilie Goldiș*, prof. gimn. ord. def.; *Mihail Pêrvu*, profesor supl.; *o catedră de limba latină*, fiind vacantă, s'a suplinit; *catedra de religione*, fiind vacantă, s'a suplinit. *La școala comercială și reală: Bartolomeu Baiulescu*, paroch și catechet; *Iosif Maxim*, profesor la școala reală ord. def.; *Dr. Ioan Bozocean*, prof. la școala comercială și reală ord. def.; *Artemiu Feneșean*, profesor la școala comercială și reală ord. def.; *George Chelariu*, profesor la școala reală și comercială ord. def.; *Andrei Bârseanu*, profesor la școala comercială și reală ord. def.; *Ioan Panțu*, profesor la școala comercială și reală ord. def.; *Arsenie Vlaicu*, profesor la școala comercială și reală ord. def.; *catedra de limba franceză* la școala reală și comercială, fiind vacantă, s'a suplinit; *catedra de limba germană* la școala reală și comercială, fiind vacantă, s'a suplinit. *Profesori secundari: Nicolae Popoviciu*, absolvent de conservatoriu, profesor def.; *Ioan Em. Prodan*, profesor de gimnastică diplomat, *Ioan Dobrean*, învățătoriu la școalele populare elementare din loc; *catedra de desen*, devenind vacantă în decursul anului, s'a suplinit prin dl *Mihail Pop*. *Profesori extraordinari: La școlarii de confesiunea gr.-cat. a propus studiul religiei pâr. capelan din Tohanul-Vechiu George Tomaș* în localitățile institutului în fiecare Vineri dela 1—3. *Medicul școalelor centrale: Dr. George Baiulescu. Pedelii școlii: Drăgan Lăcea, Ioan Iordache și Constantin Pitișu.*

Partea a III-a cuprinde *materialul parcurs în anul școlastic 1889/90*. În partea a IV-a sunt expuse *lucrările din limba română*. Partea a V-a se ocupă cu *soțietatea de lectură*. De aci aflăm, că în anul expirat școl. s'a condus soțietatea de lectură a școlarilor din clasele superioare de profesorul Andrei Bârseanu. Soțietatea și-a ținut ședințele sale în număr de 22. Sâmbăta dela 5—7 oare p. m. În aceste ședințe s'au citit din mai mulți autori, s'a declamat și unii dintre membri și-au citit operele lor. Afară de aceea în seara Sf. Ioan (6. Ianuarie v.) s'a ținut o ședință publică. a) Biblioteca soțietății consistă din 779 vol. b) Fondul soțietății constă din suma de 696 fl. 51 cr. cr., depuși la institutul de păstrare „Albina“. Întrările în decursul anului 1889/90 au fost de 148 fl. 57 cr., ear' eșirile în sumă de 86 fl. 22 cr. Întră întrări 68 fl. s'au încassat ca taxe dela membri, 47 fl. 30 cr. s'au încassat la ședința publică, ear' 25 fl. s'au primit ca ajutoriu din partea onor. comitet administrativ al fondurilor iugaiene. Fondul soțietății s'a adaus în decursul anului 1889/98. cu 62 fl. 35 cr. c) Instrumente musicale în valoare de 96 fl.

Stipendistii din școalele medii sunt următorii:

Ioan Brânda, școlariu de clasa VIII. gimnastială, din fundațiunea Paffy 120 fl.; G. Bobeș, școl. de cl. VIII. gim., din fundațiunea Fr. Iosefină 60 fl., Iul. Luca, școl. de cl. VIII. gimn., din fundațiunea A. Alexandroviciu 100 fl.; A. Ancân, școl. de cl. V. gimn., dela biserica s. Nicolae 50 fl.; A. Pop școl. de cl. V. gimn. din fundațiunea Gozdu 100 fl.; I. Pricu școl. de cl. IV. gimn. dela bis. S. Nicolae 50 fl.; P. Moldovan, școl. de cl. III. reală, din fundațiunea Peioviu 50 fl.; Radu Bădițoiu, școl. de clasa II. reală, dela biserica sf. Nicolae 50 fl.

În internatul Cristarian, instituit conform testamentului de comitetul parochial al bisericii Sf. Nicolae din Scheiu (Brașov) și sub dirigița p. paroch și catechet B. Baiulescu, se întrețin cu toate cele trebuincioase școlarii: Vasilie Brenciu cl. IV. reală; George Crangă cl. III. reală; Radu Sulică cl. III. reală; Cornel Mărginean cl. IV. gimn. și Ioan Zernoveanu, cl. II. reală. Spesele sunt de 500 fl. De ajutoare particulare s'au împărțit școlarii: Ioan Odor cl. VI. gimn.; Liviu Pandrea cl. IV. gimn.; Liviu Dogariu și Bucur Păpuc cl. III. reală.

Fondurile administrate de corpul profesoral sânt: a) fondul pentru ajutorarea școlarilor săraci și b) fondul „Bălașa St. Blebea“ pentru premiera școlarilor distinși în musică.

Biblioteca școalelor medii s'a înmulțit în decursul anului cu 186 de opuri în 294 de tomuri și 177 de fascicule și conține acum 3863 de opuri în 4738 de tomuri și 1453 de fascicule. Aceste cărți sânt rinduite în 17 secții. Secția 16 este cu totul separată de celelalte și formează: biblioteca școlarilor. Pentru aceasta s'au cumpărat în decursul anului școlastic 87 de opuri în 105 tom., cu 148 fl. 69 cr., ce s'au încassat din taxele școlarilor. Din celelalte cărți, cu care s'a înmulțit biblioteca, sânt 17 tomuri și 51 de fascicule cumpărate, ear' 172 de tomuri și 126 de fascicule s'au primit ca daruri.

Cabinetul fizical conține, după inventariul existent 166 de aparate. În decursul anului școl. 1889/90 s'au mai procurat încă alte 16 aparate.

Cabinetul zoologic consistă de present, conform inventariului, din 341 Nri. În acest an s'a înmulțit cu mai multe exemplare. Custodele cabinetului e *Mihail Pêrvu*.

Colecțiunea merceologică, de curând înființată, s'a înmulțit cu mai multe donațiuni. Custodele acestei colecțiuni e *Arsenie Vlaicu*.

Colecțiunea hartelor istorice și geografice. De present școalele medii posed 44 de harte istorice, dintre care „Italia antiqua“ de Kiepert se află în 2 exemplare. Dintre aceste harte 11 sânt montate, 18 cadrate, ear' celelalte nemontate. Harte geografice sânt cu totul 113, dintre care 8 sânt cadrate 21 montate, ear' celelalte nemontate. Dintre hartele geografice Austro-Ungaria este reprezentată prin 2 harte, Europa 4, harta lumii în proiecțiunea lui Mercator 2, America-nordică 2 și Ungaria prin 5

harte. Toate hartele sânt întinse pe pânză. Custodele colecției e *Vasilie Goldiș*.

Pe seama cabinetului de lectură al corpului profesoral și pe seama bibliotecii s'au abonat în decursul anului 1889/90 următoarele ziare: „Egyetemes közoktatásügyi szemle“. „Humbolt, Zeitschrift für Naturwissenschaft“. „Jahrbücher für Nationalökonomie“. „Zeitschrift für österreichische Gymnasien“. „Zeitschrift für mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht.“ „Zeitschrift für den phisikal. und chemischen Unterricht“. „Convorbiri Literare“. „Archiva societății științifice și literare din Iași“. Din partea redacțiunilor s'au trimis gratuit: „Telegraful Român“, „Gazeta Transilvaniei“, „Luminătorul“, „Monitorul Oficial al României“, „Spitalul“.

(Va urma).

Valiug, (Ferenczfalva) în 12. August 1890.

Prea Stimate Dle Redactor!

În speranță că nu v'om abusa de bunăvoința D-Voastre, Vă rugăm să binevoiți a publica în coloanele prețuitei foi oficioase „Foaia diecesană“, pe carea cu mare precauție și conștiință o redigați, scurta noastră notiță, prin carea credem că vom stîrni și noi în publicul iubitoriu de carte nițică plăcere.

Acum este anul de când prin binevoința on. Sațietății a drumului de fer priv. austro-ungare de stat, fiind pensionat fostul învățătoriu Ioan Popescu, — ni-a înzestrat școala poporală cu învățătoriu nou, om tiner și pedagog după spiritul timpului de față, în persoana Dluî Vasile Mărășescu, fost învățătoriu în comuna Recița-Montană.

Trebue să constatăm că, decând pronia divină ni-a trimis în comuna noastră pe acest învățătoriu plin de însuflețire cătră tot ce este bun, moral și folositoriu pentru comuna noastră — biserica și școala precum și întreaga comună română — s'a străformat cu totul, luând o față deamănă de tot respectul.

Cu mare dor asceptăm sosirea zilelor, de a cerceta s. biserică și școala, în cari până anul trecut se aflau mari neorândueli și multă lipsă.

Drept dovadă, căci nu arare-orî auzim esînd de la serviciul divin voci exprimându-se „Me cuprinde jelea auzind cântece așa frumoase esînd din gurile pruncilor nostri; cară mai vîrtos vîzându-î cum privesc toți în fața tinerului învățătoriu, ceea-ce pentru noi este o mare surprindere, fiindcă până aci pruncii nostri în s. biserică făceau numai necuvințe, precum: să ridă, să vorbească, să se întoarcă într'o parte și în alta, să alerge prin s. biserică ș. a. — Acum laudă lui Dzeu însă, că s'a pus stavilă acestor scăderi!

Doamne, oare n'ar putea intra încă și alte rîndueli bune în s. noastră biserică — căci vai, reu mai stăm noi cu afacerile noastre bisericesci...!!!

Permițindu-ne On. Public cetitoriu și dispunend de timp, cu alte ocașuni ne vom lua voe a descoperi unele scăderi referitoare cu deosebire la edificarea s. bisericii, la cari On. Public cetitoriu, dar mai vîrtos cei interesați de cauză, desigur vor sta uimiți.

Decând a venit acest învățătoriu în comuna noastră, abia mai încap pruncii în sala de învățămînt atîta sînt de numeroși (80—130.) — pecând mai nainte abia 20—30 umblau la școală.

Cu ocașunea examenului ne-am convins și mai mult despre hărnicia învățătorului nostru, și rezultatul îmbucurătoriu al examenului a desceptat în noi simțul de iubire și de alipire cătră școală.

Nu putem decî întrelăsa, de a nu ne esprima mulțămîta de recunoscîntă publică față de Mărita Soțietate a drumului de fer priv. austro-ung. de stat, pentru nimerita denumire de învățătoriu al comunei noastre rom. în persoana dluî Vasile Mărășescu.

Tot astfelu primească și dl învățătoriu V. Mărășescu din partene mulțămîta publică, pentru osteneala dovedită în decursul anului școlariu 1889/90. atît față de școală cît și față de s. biserică, îmbărbătându-l cu cuvintele: „Înainte învățătoriele iubite, căci numai astfelu vei putea delătura velul întunerecului ce ne încungiora“.

Mai mulți Vălügeni.

Budapesta, în 19. August 1890.

Este sciut, că în capitală se află număr mare de Români, și adecă cu puțină excepțiune, cei mai inteligenți. Dar este totodată sciut și aceea, că decând — după moartea fericitului preot român Ioanichie Miculescu — densii au fost scoși din biserica română-grecescă; de atunci încoace rari ocașuni se dau Românilor de aici a auzi serviciul divin în limba română. Trist destul pentru noi Români astfelu de stări.

De 3 ani încoace, Români la număr de 150 familii, afară de tinerimea studioasă din capitală, n'au nici biserică, nici preot, nici învățătoriu, ci stau fără mîngăere sufletească.

Durere, de zece ori durere! cu atît mai mult cu cît sermanii noștri Români au ajuns să fie înmormențați de *preoții catolici de aici*.

Acest caz, care nu este ertat a-l trece cu vederea, îl voiu descrie cu ocașunea proximă mai pe larg, deoarece vîd că toți tac ca și când s'ar teme de cineva. Astfelu de abuzuri din partea cotolicilor nu este permis să nu le dăm la lumină. Voiu reveni.

Cu bucurie însă trebue să amintesc de altă parte, că între rarele ocașuni de a auzi limba română în biserică, numai preotului respective capelanului militarîu ces. și reg. *Pavel Boldea*, avem să-î mulțămim, carele, când i se ofere ocașune nu se sfiesce a întona serviciul divin în limba română. Așa cu ocașunea înmormențării maiorului pensionat Ioan Chiticean, a rîposatului preot din

Cebza Alesandru Bugărin, a Elisavetei Dragoiu din Orșova, ș. a. — Apoi la celebrarea cununiei dlu profesor de teologie Gerasim Sêrbu și cu alte ocațiuni.

Dar sê vin la cazul, carele m'a îndemnat a scrie aceste puține șiruri.

Azi în 19/31 August am fost martorul ocular al unei frumoasê celebrări, ce s'a îndeplinit în biserica catedrală din Buda. Azi a dus la altarîu Dr. Ioan Popoviciu, vicenotariu la judecătoria regească din Orșova, pe amabila și frumoasa domnișoară Ana Galates de Gallinary, fiica dlu nobil italian, a controlorului tipografiei de stat din Buda, încunjurat de un frumos număr de public, atât român, cât și străin, cu deosebire rudeniile damicelêi erau reprezentate în număr frumos. Cununia s'a celebrat la oarele 11 a. m. în modul cel mai splendid, al cãrei nivel îl rēdică, afară de numerosul public ce încungiura pre mire și mireasă, și preotul militariu Pavel Boldea în noile ornate bisericesci, începēnd binecuvēntarea cununiei cu o vorbire binenimerită în limba română, carea apoi de dragul miresei a continuat-o în limba germână, carea mai bine poșede această limbă, decât cea română. Grătulăm din inimă atât amabililor însurăței, cât și demnului preot.

Părintele Pavel Boldea, fie zis spre lauda noastră, a știut a-și câștiga iubire și încredere și la coreligionarii Sêrbî de aici.

Atâta pot sê zic despre Părintele Pavel Boldea, că actul cununiei la îndeplinit cu o rară solemnitate, încât nu numai publicul român a fost mișcat, dar și cel străin spre lauda noastră a Românilor și a întregêi diecese caransebeșene.

I. V. Curița,
candidat de profesor.

Varietăți.

Consistoriul metropolitan. Lunî în 20. I. c. s'au început ședințele consistoriului metropolitan, sub președința Î. P. S. D. arhiepiscop și metropolit *Miron Romanul*. Din afară au sosit P. SS. Lor episcopul Aradului *Ioan Mețian* și al Caransebeșului *Nicolae Popea*: Preacuvioșia Sa *Ieroteu Beleş* vicariu în Oradea-Mare: P. O. DD. protopresviteri: *Mihail Popoviciu* din Orșova, *Ioan Gurban* din Butin, *G. Crăciunescu* din Belinț, *R. de Crainic* din Dobra, Iustritatea Sa I. Bran de *Lemenji*, cap. suprem, din Brașov, Magn. S. V. *Babeș* din Bpeșta și O. D. *Ioan Lenger* adv. în Brașov.

Alunneul rom. confesional din Timișoara. Adunarea generală a Alunneului s'a ținut în 24 ale cur. cu următorul decurs:

Di Vicepreședinte al fostului comitet *Em. Ungurianu* deschizēnd adunarea a descoperit cumcã binemeritul președinte, vener. d. *M. Dreghiciu*, din cauza bătrâneților a abzis de onorificul seu post; după asta a făcut istoricul trecerei definitive a alunneului sub îngrijirea venerat. Consistoriu, a dat spre cetire regulamentul deja aprobat din partea ven. Consistoriu despre ulterioara administrare a acestui institut de binefacere, — ordinăciunea ven. Consistoriu prin carea s'a votat un

ajutoriu anual de 1000 fl. v. a. pre lângă venitele proprie etc. etc. Adunarea toate le-a luat spre scire cu vie recunoscintă și bucurie. În urmarea acestora adunarea a decis a primi pentru anul cur. 10 (*zece*) alunni sub îngrijirea sa; — a sulevat constituirea comitetului carea prin unanimitatea voturilor s'a realizat est mod: s'au ales președinte dl *Em. Ungurianu*; vice-președ. Rss. D. Adm. protopopesc *P. Anca*; cassariu *I. Bandu*; notariu *Ioach. Boncea*; de membrii în comitet: *P. Rotariu*, adv. *G. Crăciunescu* protopop și *I. Iustin* preot. Și la aceasta adunare a eselat prin zelul lor dnii *învățatori*, înscriindu-se unii de membri, alții contribuind după putință cu obolul lor. S'a enunciat prin conclus cumcã *restanțele* sê se încasseze cu rigoare; ca organe pentru publicările referitoare la cauza Alunneului adunarea a designat următoarele foi: „Luminătoriul“ în Timișoara, „Bis. și Școala“ în Arad și „Fóia diecesaoă“ în Caransebeș. Prea S. Sa Di Episcop avēnd a participa la fundatiunea *Gozsdu* în Budapeșta a delegat în numele Prea S. Sale la aceasta adunare pe rss. d. adm. protopopesc *P. Anca*. După terminarea agendelor puse la ordinea zilei dl președinte a mulțamit participanților și întrē urări de „Sê trăiască“ a dechiarat adunarea și ședința de încheiată.

Necrolog. Preotul *Ilie Balia* din Coronini în etate de 66 ani, dupăce a servit la altariul Domnului 37 de ani, a reposat în 11. August a. c. v. și s'a înmormēntat în 13. August a. c. cu pompă cuvenită, pontificând părintele *Radu Golumba* din Bersasca cu asistița altor 5 preoți, cuvēntul funebral l-a rostit părintele *Vasilie Murgu*, administrator par. în Bosneag, prin care a stors lacrimi din ochii tuturor petrecătorilor. Pe reposatul îl deplânge soția *Maria*, cu carea a viețuit în căsătorie fericită 38 de ani, apoi fiul seu *Ioan* învățatoriu în Coronini, patru fiice și doi nepoți orfanî. Fie-i țērîna ușoară și memoria binecuvēntată!

Prolungire de concurs.

Pe stațiunea de învățătoare din *Sân-Nicolaul-Mare* nearētându-se competente cu calificăciunea recerută; — terminul de alegere — pelângă condițiunile deja publicate s'a amānat pe 16/28 *Septembrie* a. c. Acele competente care vor fi calificate și vor avea anii de serviț, vor fi prin decret *definitiv* denumite, eară cele necalificate se vor așeza numai provisoriu pe un an.

Sân-Nicolaul-Mare, 22. August (3. Sept.) 1890.

Svetoniu Petroviciu,
vicariu proopr. ca președinte.

Nr. 232. 1890.

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a III. din *Ezeriș*, protepresviteratul Caransebeșului, devenită vacantă prin resignarea preotului *Nicolae Micloșină*, se eserie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumente :

1. O sesinne și jumătate constătătoare din 48 de jug. cu venit curat de 170 fl.

2. Birul parochial în naturalii dela 175 de case câte 15 oche boambe de cucuruz ce valorează 175 fl.

3. Venitul stolar dela botezuri, cununii și înmormântări 42 fl. 70 cr.

4. Venitul dela intravilanul parochial în sumă de 5 fl.

5. Alte venite accidentale 18 fl.

Se observează că conform deciziei consistorial din 13. Iulie a. c. Nr. 1835. B. nou alesul preot e îndatorat a da resignatului preot Nicolae Micloșină până când va trăi :

a) douespzece jugere din sesiunea parochială și anume : parcelele din Oțelon și Vidrăslu alias Bogdonea cu parcela din sesiunea redusă a fostului preot Ioan Oprea ;

b) intravilanul de 800° □ ;

c) a treia parte din birul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt invitați a-și trimitte recursurile lor instruate conform stat. organic și regulamentul pentru parochii la P. On. Oficiu protopresviteral în Caransebeș până la termenul indigitat.

Ezeris, din ședința comitetului parochial ținută în 19. August 1890.

[50] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual Andreiu Ghidiu.

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Biniș**, ppviteratul Orăviții, se escrie concurs cu termen până la 18. Septembrie st. vechiu 1890.

Emolumentele :

1. Salariu anual 320 fl. v. a.

2. Paușal de lemne, din care are a se încălzi și școala 40 fl.

3. Scripturistica 10 fl.

4. Conferințe 15 fl.

5. Pentru adunările generale 20 fl.

6. 2 jugere de pământ arătoriu.

7. 1/2 juger de grădină intravilană.

8. Dela fiecare înmormântare 40 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sunt îndatorați a produce documentele recerute că au absolvat studiile pedagogice cu succes bun, având tot odată a produce și testimoniul de calificăiune.

Vor fi preferiți cei ce vorbesc limba magiară și germană și cari au cunoștința muzicii vocale.

Recurenții sunt poștiți a se presenta vre-odată în biserica parochială din loc.

Recursurile intrate după 18. Septembrie nu se vor lua în considerare.

Biniș, în 12. August 1890.

Solomon Andreescu,
președintele comitetului parochial.

În conțelegere cu mine, Alesandru Popovicu, administrator ppviteral.

[46] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului definitiv de învățatoare la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Biniș**, în ppviteratul Orăviții se escrie concurs cu termen până în 18. Septembrie st. vechiu 1890.

Emolumentele :

1. Salariu anual 320 fl. v. a.

2. Paușal de lemne din care are a se încălzi și școala 40 fl.

3. Scripturistica 10 fl.

4. Conferințe 15 fl.

5. Pentru adunările generale 20 fl.

6. 1/2 de grădină intravilană.

Celece doresc a ocupa acest post sunt îndatorate a dovedi că au absolvat studiile pedagogice cu succes bun, având totodată a produce și testimoniul de calificăiune și că sunt în stare a propune și lucrul de mână.

Să poftesce ca recurențele să se prezenteze vre-odată în biserica parochială din loc.

Recursurile intrate după 18. Septembrie nu se vor lua în considerare.

Biniș, în 12. August 1890.

Solomon Andreescu,
președintele comitetului parochial.

În conțelegere cu mine, Alesandru Popovicu administrator ppviteral.

[47] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățatoriu la școala confesională gr. or. română din **Petrila**, diecesa Caransebeșului, protopresviteratul Bisericii-Albe, comitatul Căraș-Severin, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sunt :

1. Salariu în bani gata 250 fl.

2. Folosirea 2 3/4 jugere de livadă care aduce venit anual 50 fl.

3. Pentru lemne pe sama învățatoriuului și școalei 48 fl.

4. Paușal de conferințe 10 fl.

5. Paușal pentru scripturistica 5 fl.

6. Quartir liber și grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post învățătoresc sunt avisați de a-și subșterne recursurile bine instruate conform Statutului organic bisericesc și regulamentul pentru învățatoriu, comitetului parochial din *Petrila* la adresa Prea Onoratului Domn Filip Adam protopresviter în *Iam*, până la termenul sus indicat.

În fine recurenții sunt poștiți a se presenta în vre-o Duminecă seau serbătoare, în s. biserică.

Petrila, în 16. Iunie 1890.

[44] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual Filip Adam în *Iam*.

Concurs.

Pe temeiul ordinăciunii consistoriale din 13. Iulie a. c. Nr. 1760. B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch la parochia de clasa III. (a treia) din **Potoc** în diecesa Caransebeșului, ppviteratul Bisericii-Albe (comitatul Căraș-Severin), cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sînt:

a) Stola usuată, b) sesiunea parochială și c) birul preoțesc cu 20 cr. dela fiecare numer de casă.

Cei ce doresc a ocupa acest post de paroch, sînt avisați a-și trimite recursele bine instruate conform statutului organic bis. și a regulamentului pentru parochii Comitetului paroch. din *Potoc*, la adresa Prea On. Domn. protopresviter tractual din *Iam*, până la terminul indicat.

În fine recurenții sînt poștiți a se presenta în vreo Duminecă sau sîrbătoare în s. biserică, pentru de a-și areta desteritatea în cântare și oratorie.

Potoc, în 25. Maiu 1890.

[45] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual Filip Adam.

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. română din **Coșteiu**, protopresviteratul Făgetului, comitatul Căraș-Severin, se escrie acum a doaua oara concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

1. În bani gata 150 fl. v. a.
2. 31 Hl. de cucuruz în boabe în natură.
3. Pentru scripturistică 2 fl.
4. Pentru conferințe 5 fl.
5. Pentru servitoriul școalei 8 fl.
6. 32 de metri de lemne în natură.
7. Locuință liberă în edificiul școalei cu 1 juger de grădină.
8. Dela fiecare înmormîntare unde va fi chemat 20 cr.

Ceice doresc a ocupa acest post au a-și trimite recursele provezute cu documentele prescise și adresate comitetului parochial din *Coșteiu* la oficiul protopresviterul gr. or. român al Făgetului, până la terminul deschis.

Alesul învățătoriu este îndatorat a duce scripturistica în comitetul și sinodul parochial.

În fine recurenții sînt poștiți de a se presenta la biserică în vreo Duminecă ori sîrbătoare.

Coșteiu, în 16. August 1890.

[48] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine, Sebastian Olariu m. p., protopresviter tractual.

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan din *Caransebeș* din 28. Maiu 1890. Nr. 1446. B., comitetul parochial din **Ciuchiei**, escrie licitațiune minuendă pentru zugrăvirea bisericeii, pe lângă prețul de eschiemare de 3300 fl. v. a.

Licitațiunea se va ținea în comuna *Ciuchiei* în 29. August 1890. stilul vechiu la 10. oare dimineața la locul destinat de comitetul parochial.

Întreprinzătorii cari doresc a primi lucrul sînt poștiți a se presenta la terminul amintit în fața locului, avînd a depune înainte de începerea licitațiunii un vadiu de 10% din prețul de eschiemare, în bani gata sau în hîrtii de stat, care se va păstra până la collaudarea lucrului.

Planul și specificațiunea de măsuri și spese referitoriu la zugrăvirea bisericeii se pot vedea la oficiul parochial ori și când.

Ciuchiei, din ședința comitetului parochial ținută la 29. Iunie 1890.

[49] 1—1

Iosif Brinzeu m. p.,
președintele comitetului parochial.

Vasilie Mioc m. p.,
notariu.

Neguțătoria

CAROL RINGEISEN

„La cănele alb“

în *Caransebeș*.

Subsemnatul am onoare a face cunoscut on. public, c'am primit filiala de neguțatorie dela dl Carol Schwab, situată în piațul Francisc Iosif lângă otelul „**Strugure**“.

Neguțătoria mea este bine asortată cu tot felul de mărfuri coloniale, de culori și de *Nürenberg*.

Rog onor. public de a me onora cu comandele sele și se va convinge despre promptitudinea și acurateța, cu care va fi servit pelângă prețurile cele mai moderate.

Cu distinsă stimă

[42] 2—3

Carol Ringeisen.